

FEDERALE OVERHEIDSDIENST BINNENLANDSE ZAKEN

[C – 2010/00208]

PREV 32. — Omzendbrief waarbij uitleg verschaft wordt bij de functie van gemeenschapswacht en bij de instelling van de dienst gemeenschapswachten

Aan de Dames en Heren Gouverneurs,

Aan de Dames en Heren Burgemeesters,

Kenmerk : PREV 32 — Bijlage : 0

Doelpubliek : Dames en Heren Burgemeesters van de Steden en Gemeenten die personeel dat onder de wet op de gemeenschapswachten valt in dienst heeft of beoogt aan te werven.

Doelstelling : De wetgeving op de gemeenschapswachten uitvoerig beschrijven en in haar context plaatsen om de Steden en Gemeenten te ondersteunen bij de oprichting van hun dienst Gemeenschapswachten.

Samenvatting : Deze omzendbrief vermeldt uitvoerig de voorwaarden die de gemeenten en hun gemeenschapswachten en gemeenschapswachten-vaststellers moeten vervullen op basis van de wet van 15 mei 2007 (*Belgisch Staatsblad* van 29 juni 2007) « tot instelling van de functie van gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswachten en tot wijziging van artikel 119bis van de nieuwe gemeentewet » gewijzigd bij de wet van 24 juli 2008 (*Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 2008) « houdende diverse bepalingen (I) ».

Te ondernemen acties : Voor de betrokken steden en gemeenten, oprichting van de dienst Gemeenschapswachten vóór 9 januari 2009.

Sleutelwoorden : Veiligheid en Preventie — Gemeenschapswachten — Dienst Gemeenschapswachten

Contact FOD Binnenlandse Zaken : Algemene Directie Veiligheid en Preventie

Directie Lokale Integrale Veiligheid

Hilde Van Der Linden — tel. : 02-557 35 75 — e-mail : hilde.vanderlinden@ibz.fgov.be

Céline Delarue — tel. : 02-557 35 48 — e-mail : celine.delarue@ibz.fgov.be

Redacteurs : Antoine ISEUX

Hilde VAN DER LINDEN

INLEIDING.

1. Context .

2. Wil van de wetgever .

A. De functie van gemeenschapswacht.

I. Algemeen.

II. Opdrachten van de gemeenschapswachten.

II.1. Opdrachten van de gemeenschapswacht.

II.2. Opdrachten van de gemeenschapswacht-vaststeller.

III. Het werkterrein van de gemeenschapswachten.

III.1. Basisprincipe.

III.2. Uitzonderingen.

III.3. Voorwaarden.

IV. Bevoegdheden van de gemeenschapswachten.

IV.1. Algemene bevoegdheden .

IV.2. Specifieke bevoegdheden.

V. Uitoefeningsvoorwaarden.

V.1. Gewenst profiel.

V.2. Uitoefeningsvoorwaarden voor de functie van gemeenschapswacht.

V.3. Specifieke uitoefeningsvoorwaarden voor de functie van gemeenschapswacht-vaststeller.

V.4. Rol van de korpschef bij de aanwerving.

VI. Uniform en identificatiekaart.

VI.1. Uniform.

VI.2. Identificatiekaart.

B. De dienst gemeenschapswachten.

I. Oprichting van de dienst gemeenschapswachten.

II. Relatie van de dienst gemeenschapswachten met de politie.

III. Het diensthoofd van de gemeenschapswachten.

III.1. Rol van het diensthoofd.

III.2. Uitoefeningsvoorwaarden van het diensthoofd van de gemeenschapswachten

C. Controle

I. De politie.

II. De ambtenaren van de FOD Binnenlandse Zaken.

III. Disciplinaire maatregelen.

INLEIDING

1. Context :

Sinds het begin van de jaren 90, heeft het inzetten van menselijke middelen een belangrijk element van het preventiebeleid uitgemaakt. Het inzetten voor sensibiliserings- oriëntatie- en toezichtopdrachten werd onlangs uitgebreid tot het vaststellen van inbreuken die aanleiding geven tot gemeentelijke administratieve boetes.

Op basis van de actualiteit, het verschijnen van bepaalde fenomenen en beleidsvormen voor tewerkstelling, worden deze niet-politionele veiligheidsberoepen steeds talrijker. Ze hebben elk een eigen benaming, eigen toegangsvoorwaarden tot de functie, een eigen taakomschrijving en een eigen uniform, evenwel zonder specifiek reglementair kader.

Dit leidt niet alleen tot een mogelijke overlapping met de opdrachten van andere, wel geregementeerde toezichtsfuncties — zoals private bewakingsagenten- maar ook tot verwarring bij de bevolking. Het gevaar bestond erin dat de bevolking sommige van deze beambten bevoegdheden zou toeschrijven die zij niet hebben, met mogelijk rechtsmisbruik tot gevolg of omgekeerd, dat de bevolking bepaalde bevoegdheden die deze beambten toekomen, niet erkennen, met een verlies van geloofwaardigheid tot gevolg.

2. Wil van de wetgever :

Om het toezicht van het openbaar domein te reorganiseren heeft de wetgever deze publieke niet-politionele veiligheids- en preventiefuncties willen stroomlijnen en op elkaar afstemmen.

Met dit kader worden vijf belangrijke doelstellingen nagestreefd :

- 1) Het werkterrein en de bevoegdheden van de gemeenschapswachten nauwkeurig bepalen;
- 2) Een duidelijk onderscheid maken tussen deze gemeenschapswachten en overige geregementeerde toezichtsfuncties zoals die van de private veiligheid. Beide functies zijn niet concurrentieel, maar wel complementair.
- 3) De functionele relaties organiseren tussen deze beambten en de politiediensten;
- 4) Een wettelijk kader voorzien tot regeling van de toegangs- en uitoefeningsvoorwaarden, inclusief de veiligheids- en opleidingsvoorwaarden, en de controle op deze beambten;
- 5) De zichtbaarheid van deze beambten verbeteren door een uniforme werkkleding met eenzelfde embleem te voorzien, en het zichtbaar dragen van een identificatiekaart verplicht te stellen.

De wet van 15 mei 2007 beoogt hierop een antwoord te geven.

De wet van 15 mei 2007 heeft geen betrekking op het arbeids- en sociaal statuut van de gemeenschapswachten en de gemeenschapswachten-vaststellers. De gemeente kan opteren voor het sociaal dispositief van haar keuze en kan zo aan deze beambten het statuut toekennen dat zij het meest geschikt acht.

Het doel van deze omzendbrief is om de wetgeving op de gemeenschapswachten uitvoerig te beschrijven en in haar context te plaatsen om de Steden en Gemeenten te ondersteunen bij de oprichting van hun dienst Gemeenschapswachten.

A. De functie van gemeenschapswacht

I. Algemeen.

Elke persoon die rechtstreeks of onrechtstreeks tewerk wordt gesteld door een gemeente en de opdrachten vermeld in de wet van 15 mei 2007 als kernopdracht uitvoert, wordt beschouwd als gemeenschapswacht.

Het betreft : alle niet-politionele publieke veiligheids- en preventiefuncties, meer bepaald de vroegere functies van de parkwachters, stadswachten, gemachtigde opzichters en vaststellende ambtenaren in het kader van de gemeentelijke administratieve sancties.

Onder « rechtstreeks of onrechtstreeks tewerkgestelden » worden verstaan :

- de beambten die rechtstreeks door de gemeente worden aangeworven via een arbeidsovereenkomst (Bediende, Arbeider, Activa-statuuut, Contingent Startbaan,...);
 - de beambten die onrechtstreeks door de gemeente worden aangeworven via een PWA-agentschap;
- en
- de beambten aangeworven via een door bepaalde gemeenten opgerichte rechtspersoon, (vb. gemeenten die hun preventiedienst bijvoorbeeld hebben willen onderbrengen in een VZW).

Als « kernopdracht » staat tegenover als « nevenopdracht ».

Onder een activiteit uitgeoefend als nevenopdracht, verstaat men een activiteit die occasioneel wordt uitgevoerd. Het gebeurt immers dat bepaalde gemeentelijke beambten of andere personen soms handelingen stellen of taken uitvoeren die voorbehouden zijn aan de Gemeenschapswachten. Het is niet de bedoeling van de wetgever om al deze personen plots als gemeenschapswacht te beschouwen.

Enkele voorbeelden :

- een leraar of een lid van de ouderraad die de kinderen voor en na school helpt de straat oversteken;
- een redder die toezicht houdt op personen op het strand;
- een preventieambtenaar die de bevolking rechtstreeks sensibiliseert door folders uit te delen ter gelegenheid van een preventieactie;
- een werknemer van de reinigingsdienst die op niet-recurrente wijze een inbreuk vaststelt die kan leiden tot een gemeentelijke administratieve sanctie.

De functies van sociale preventie en de technopreventief adviseurs worden ook niet geïndiceerd door de wet van 15 mei 2007, aangezien hun kernopdracht het kader van de loutere sensibilisering ruim overschrijdt.

II. Opdrachten van de gemeenschapswachten.

Algemeen kan gesteld worden dat de activiteiten die de gemeenschapswachten in het kader van de Dienst Gemeenschapswachten kunnen uitoefenen, gericht zijn op :

- het verhogen van het veiligheidsgevoel van de burgers;
- het uitvoeren van acties om fenomenen van diefstal en verkeersonveiligheid in te dijken;
- het voorkomen van maatschappelijke overlast;

II.1. Opdrachten van de gemeenschapswacht

Concreet vertaalt de functie van gemeenschapswacht zich in de volgende opdrachten :

1. Het sensibiliseren van het publiek aangaande de veiligheid en de criminaliteitspreventie.

Hiermee beoogt men het bewerkstelligen van een mentaliteitswijziging bij de bevolking, opdat nieuwe, goede gewoontes worden aangeleerd inzake criminaliteitspreventie.

De sensibilisering van het publiek heeft betrekking op preventieacties of preventiecampagnes waarbij folders, documenten of affiches worden verspreid; maar waarbij ook via verbale contacten boodschappen of inlichtingen inzake criminaliteitspreventie of veiligheid worden meegegeven, zoals tijdens informatiecampagnes, infosessies, enz.

Het sensibiliseren beoogt eveneens het vestigen van de aandacht van de bevolking op het naleven van de geldende regelgeving op de openbare weg en de openbare plaatsen die door de wet bepaald worden.

Zo kunnen gemeenschapswachten ingezet worden voor preventiecampagnes in het kader van diverse fenomenen, waaronder bijvoorbeeld :

- sensibilisatie tegen diefstal van en uit auto's : sensibiliseren van bestuurders om hun voertuigen slotvast achter te laten, om geen waardevolle voorwerpen zichtbaar achter te laten in hun voertuig.

In deze context is het de bedoeling dat de gemeenschapswachten visueel nagaan of voertuigen afgesloten zijn, of er waardevolle goederen werden achtergelaten, of de ramen niet zijn blijven openstaan, en de betrokken bestuurders waar mogelijk ter zake te sensibiliseren. Indien de gemeenschapswachten vaststellen dat een wagen niet slotvast werd achtergelaten, dat er waardevolle goederen zichtbaar werden achtergelaten, of dat er ramen open staan, hebben zij enkel de bevoegdheid om dit te signaleren aan de lokale politie.

Het is evenwel niet wenselijk en ook nooit de bedoeling van de wetgever geweest om de gemeenschapswachten systematisch alle voertuigen te laten controleren op hun slotvastheid door aan elke deurklink te gaan voelen.

- sensibilisatie tegen gauwdiefstal : sensibiliseren van de bevolking op drukbezochte plaatsen, zoals markten, winkelstraten, ..., om handtassen goed gesloten te houden, portefeuilles, geld, identiteitspapieren degelijk op te bergen.
- sensibilisatie tegen fietsdiefstal : sensibiliseren van eigenaars tot het slotvast achterlaten van gestalde fietsen; participatie aan fietsgraveeracties.
- sensibilisatie tegen winkeldiefstal : sensibiliseren van de winkeliers inzake de organisatorische maatregelen die zij kunnen nemen om het risico het slachtoffer te worden van winkeldiefstal te verkleinen o.a. ter gelegenheid van informatiestands...

Deze taak beperkt zich tot het sensibiliseren van de winkeliers via mondelinge toelichtingen, via folders, affiches en gadgets. Het aanwezig zijn in de winkels om winkeldiefstal te voorkomen of winkeldieven te betrappen behoort tot het bevoegdheidsdomein van gespecialiseerde bewakingsfirma's of winkeldetectives.

- sensibilisatie tegen inbraak : sensibiliseren van burgers met betrekking tot organisatorische maatregelen die zij kunnen nemen om het risico het slachtoffer te worden van inbraak te verkleinen; o.a. ter gelegenheid van informatiestands op beurzen, informatieavonden, enz.).

Echter, het geven van een uitgebreid technopreventief advies aan huis bij particulieren, of in een handelszaak, behoort niet tot het takenpakket van de gemeenschapswachten maar tot de opdrachten van de erkende technopreventief adviseur.

Tijdens de vakantieperiodes kunnen de gemeenschapswachten ook ingezet worden om op momenten dat zij preventief aanwezig zijn in de straten en in de wijken, geregeld langs woningen te gaan waarvan de bewoners afwezig zijn. Indien zij onveilige of verdachte situaties vaststellen, dienen zij de politiediensten hiervan in kennis te stellen. Er dient evenwel op gewezen te worden dat het niet de bedoeling is dat gemeenschapswachten systematisch een rondgang van de woning maken om na te gaan of deuren en vensters afgesloten werden en of er geen sporen van inbraak zijn.

— ...

2. Het informeren van de burgers om het veiligheidsgevoel te verzekeren en het informeren en signaleren aan de bevoegde diensten van problemen op het vlak van veiligheid, milieu en het wegennet.

Een rode draad doorheen het takenpakket van de gemeenschapswachten is het publiek niet-politioneel toezicht ofwel het preventief toezicht.

Preventief toezicht kan omschreven worden als controle op de naleving van normen en voorschriften vóórdat er sprake is van een concrete overtreding.

Een dergelijke functionele sociale controle kan gerealiseerd worden door het garanderen van een zichtbare, geruststellende aanwezigheid in de wijken / buurten, waarbij sensibiliserend, informatief en doorverwijzend wordt opgetreden ten aanzien van de burgers.

Bij de omschrijving van de opdrachten die de gemeenschapswachten kunnen uitvoeren, mag het sociale aspect niet uit het oog verloren worden.

De activiteiten die uitgevoerd worden door de gemeenschapswachten hebben een belangrijke impact op het samenlevingsgevoel. Door hun zichtbare geruststellende aanwezigheid in de wijken, dragen zij immers bij tot de sociale cohesie, gaan vervreemding tegen en verlagen zo het onveiligheidsgevoel. In die zin vervullen de gemeenschapswachten opdrachten met verschillende doch nauw met elkaar verweven objectieven, namelijk de veiligheid bevorderen en het welzijn van de burgers verbeteren.

Door hun zichtbare aanwezigheid in de straten en wijken, treden de gemeenschapswachten veelvuldig in contact met het publiek; zij vormen aldus een schakel tussen de burgers en de gemeentelijke overheid.

Gemeenschapswachten treden ook informatief en doorverwijzend op ten overstaan van de burgers, waarbij ze hun vragen inventariseren en hen naderhand doorverwijzen naar de bevoegde diensten, ingeval zij zelf niet over de nodige informatie beschikken.

Anderzijds treden de gemeenschapswachten ook informatief op ten overstaan van de gemeentelijke diensten, door het signaleren van vastgestelde euvels in het straatbeeld : aan milieu, straten, het straatmeubilair, enz.

Voorbeelden hiervan zijn o.a. :

- defecte straatverlichting,
- vandalisme aan straatmeubilair (vb. banken),
- losliggende tegels in het trottoir,
- vaststellingen van graffiti,
- vernieling aan verkeersborden.

Dit neemt niet weg dat als ze, een gevaarlijke situatie zien die onmiddellijk ingrijpen vereist — bijvoorbeeld een doorhangende tak die het zicht van een verkeersbord hindert - kunnen helpen, ook al behoort dit niet tot hun takenpakket in de strikte zin....

3. Het informeren van bestuurders over het hinderlijk of gevaarlijk karakter van het verkeerd parkeren en hen sensibiliseren met betrekking tot het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het correct gebruik van de openbare weg, alsook het helpen van kinderen, scholieren, gehandicapten en ouderen bij het veilig oversteken.

Het betreft hier het informeren en sensibiliseren van bestuurders met betrekking tot de verkeersregels. Het gaat hier NIET om het tot de orde roepen, noch om het gebruik van dwang.

In dit kader zijn de gemeenschapswachten tevens belast met het laten oversteken van kinderen, ouderen en gehandicapten, op plaatsen die door de overheid als gevaarlijk worden beschouwd (in de directe omgeving van de scholen, bepaalde winkelstraten, in de buurt van rusthuizen...).

Voor deze taken worden deze beambten gelijkgesteld met de bestaande gemachtigd opzichters, zoals bepaald in het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg.

Het betreft hier evenwel niet de begeleiding van vb. een folkloristische stoet, groepen voetgangers of fietsers; het uitvoeren van de taak van wegkapitein bij de begeleiding van wielertoeristen; het inzetten als signaalgevers tijdens vb. wielervedstrijden; het optreden als groepsleider (vb. bij het begeleiden van een groep ruiters); noch het optreden als werfopzichters (i.c. het begeleiden van voertuigen die een werf verlaten).

4. Het uitoefenen van toezicht op personen met het oog op het verzekeren van de veiligheid bij evenementen georganiseerd door de overheid.

Het niet-politioneel toezicht op het gedrag van personen bij evenementen die georganiseerd of medegeorganiseerd worden door de overheid op het grondgebied van de organiserende gemeente (1) of van de begunstigde gemeenten (2) kan gebeuren door gemeenschapswachten.

Het kan hier gaan om evenementen die door de lokale overheid georganiseerd of medegeorganiseerd worden; maar ook om evenementen die door de federale, regionale of provinciale overheid worden georganiseerd op het grondgebied van de gemeente.

Deze activiteit kan uitgevoerd worden op alle plaatsen waar de overheid het evenement organiseert of mede-organiseert op het grondgebied van de organiserende of de begunstigde gemeente.

Deze activiteit is complementair aan de activiteit van de private bewakingsagenten voor evenementen ..

Het toezicht bij evenementen op openbare plaatsen waarbij de overheid betrokken is bij de organisatie, zijn namelijk voor de private bewakingsagenten bij wet (3) verboden. Enkel bij evenementen georganiseerd of medegeorganiseerd door de overheid op private plaatsen kunnen private bewakingsagenten ingezet worden, naast gemeenschapswachten.

Gemeenschapswachten kunnen niet worden ingezet bij een evenement dat uitsluitend wordt georganiseerd door een andere organisator dan de overheid. De private organisator moet dan voor alle plaatsen waar dit evenement georganiseerd wordt beroep doen op private bewakers.

Met andere woorden : in het kader van deze activiteit is het vooral belangrijk om na te gaan wie het evenement organiseert en de plaats waar dit georganiseerd wordt.

Voorbeelden van dergelijke evenementen waar gemeenschapswachten kunnen worden ingezet, zijn : Parkconcerten, (Kerst)markt, De Gordel, ...

Gemeenschapswachten kunnen echter niet worden ingezet voor het uitvoeren van veiligheidstoezicht op bijvoorbeeld : het bal van de burgemeester, een Bierhappening georganiseerd door een vzw bestaande uit bierliefhebbers georganiseerd in een gemeentelijke feestzaal, een tuinbeurs georganiseerd door een vzw van tuinliefhebbers die doorgaat op privaat terrein, zelfs al is deze publiek toegankelijk, of binnen een zichtbaar afgebakende zone op openbare parking of plaats (markt).

II.2. Opdrachten van de gemeenschapswacht-vaststeller

De beambte die voldoet aan de nationaliteitsvoorwaarden, nog geen enkele strafrechtelijke veroordeling heeft opgelopen, en die voldoet aan de voorwaarden inzake opleiding (zie blz. 14), kan de hoedanigheid van « gemeenschapswacht-vaststeller » bekleden.

De gemeenschapswachten-vaststellers kunnen, naast de hierboven opgesomde taken, ook ingezet worden voor de volgende twee opdrachten :

1. Het vaststellen van inbreuken op de gemeentelijke reglementen en verordeningen in het kader van artikel 119*bis*, § 6, van de nieuwe gemeentewet die uitsluitend het voorwerp kunnen uitmaken van administratieve sancties.

Door de depenalisering van een gedeelte van titel X van het strafwetboek en de aanpassing van artikel 119*bis* van de nieuwe gemeentewet, kunnen de gemeenten daadwerkelijk optreden tegen overlastfenomenen en kleine criminaliteit, dankzij de mogelijkheid die hen hierbij geboden wordt om deze handelingen te bestraffen met een gemeentelijke administratieve sanctie.

De gemeenschapswachten-vaststellers, die voldoen aan de vastgestelde minimumvoorwaarden, gesteld in artikel 119*bis*, kunnen belast worden met deze opdracht. Het betreft dus de vaststelling van gedepenaliseerde inbreuken die uitsluitend het voorwerp kunnen zijn van administratieve sancties.

2. Het vaststellen van inbreuken op de gemeentelijke retributiereglementering. (4)

De gemeenschapswachten-vaststellers kunnen ook ingezet worden voor vaststellingen van inbreuken op de gemeentelijke retributiereglementering.

In het kader van de gemeentelijke retributiereglementering, kunnen de gemeenschapswachten-vaststellers dus vaststellingen van inbreuken doen met betrekking tot bijvoorbeeld : het parkeren voor beperkte tijd; het betalend parkeren (« blauwe zone »); het bewonersparkeren; het gebruiken van het openbaar domein voor terrassen aan horeca-zaken; enz.

De gemeenschapswachten-vaststellers zijn niet bevoegd om in het kader van de retributies geld te innen. Zij zijn ook niet bevoegd om geldboetes uit te schrijven in het kader van vastgestelde inbreuken op de gemeentelijke retributiereglementering.

Ook het leegmaken van o.a. parkeermeters en het transporteren van deze waarden behoort niet tot het takenpakket van de gemeenschapswacht-vaststeller.

Het vaststellen van inbreuken op het belastingreglement behoort niet tot de opdrachten van de Gemeenschapswachten.

De mogelijkheid om de gemeenschapswachten-vaststellers ook in te zetten voor het vaststellen van inbreuken op de gemeentelijke retributiereglementering werd in het kader van de doorgevoerde wetswijziging uit het basistakenpakket van de gemeenschapswachten gelicht.

De beslissing om de gemeenschapswachten te belasten met deze opdracht wordt overgelaten aan de gemeenteraad.

Hieruit volgt ook dat, indien een gemeente enkel beschikt over zgn. « parkeerwachters », en geen andere beambten meer in dienst heeft die verplicht onder de toepassing van deze wet vallen, de lokale overheid niet verplicht is om een Dienst « Gemeenschapswachten » op te richten.

Als bijlage werd een synoptische tabel gevoegd die een niet-limitatieve lijst opneemt van de taken die door de gemeenschapswachten kunnen worden uitgeoefend binnen het door de regelgeving voorziene kader.

III. Het werkterrein van de gemeenschapswachten.

III.1. Basisprincipe

Volgens de wet van 15 mei 2007 kunnen gemeenschapswachten enkel ingezet worden op de openbare weg en de openbare plaatsen op het grondgebied van de organiserende gemeente, en ten behoeve van de lokale overheid.

De openbare weg wordt gedefinieerd als « het gedeelte van het openbaar grondgebied dat voor iedereen, binnen de bij de wetten, besluiten en verordeningen bepaalde perken, vrij toegankelijk is. Dit omvat o.a. de verkeerswegen (rijwegen en voetpaden, met inbegrip van bermen) en de openbare ruimtes (zoals parken, pleinen, openbare parkeerruimtes, het strand). » (5).

Gemeenschapswachten kunnen niet ingezet worden op private plaatsen, zoals in musea, op de parking van een grootwarenhuis, of winkelgalerij, in een ziekenhuis, in een private feestzaal... Zelfs al zijn deze plaatsen toegankelijk voor het publiek, in de ogen van de wet blijven het « private plaatsen ».

Gemeenschapswachten kunnen ook niet ingezet worden voor het uitoefenen van taken ten behoeve van derden, indien deze niet voorzien zijn in de wetgeving.

De gemeenschapswachten mogen ook niet worden ingezet op het openbaar domein, wanneer dit ter gelegenheid van een evenement, georganiseerd door een privaat persoon, wordt « geprivatiseerd ».

III.2. Uitzonderingen

In de wetgeving zelf worden enkele belangrijke uitzonderingen voorzien op het algemene basisprincipe.

Gemeenschapswachten kunnen ook worden ingezet op het grondgebied van, en ten behoeve van :

1. Het openbaar domein en de openbare plaatsen op het grondgebied van een begunstigde gemeente.

Met « begunstigde gemeente » wordt bedoeld : een andere gemeente, behorend tot dezelfde politiezone als de organiserende gemeente.

De activiteit inzake het veiligheidstoezicht bij evenementen kan door de gemeenschapswachten worden uitgeoefend op alle plaatsen waar de overheid het evenement op het grondgebied van de begunstigde gemeente organiseert.

2. De provinciale parken van de provincie waartoe de organiserende gemeente behoort, en gelegen op het grondgebied van de organiserende of begunstigde gemeente.

De openbare vervoersmaatschappij (De Lijn, NMBS, Tec, MIVB), voor het uitoefenen van de opdrachten op diens infrastructuur die behoort tot het grondgebied van de organiserende of begunstigde gemeente.

Tot de infrastructuur van een openbare vervoersmaatschappij wordt gerekend : de parking aan het stationsgebouw, de bushokjes, enz.

Tot de infrastructuur van de openbare vervoersmaatschappij worden ook de voertuigen gerekend, nl. bussen, trams,...

Doch, ondanks het gemeenteeverschrijdende en zoneoverschrijdende karakter van het openbaar vervoer, laat de wet niet toe dat de gemeenschapswachten ingezet worden buiten de grenzen van hun politiezone.

Het is evenwel niet de bedoeling dat gemeenschapswachten worden ingezet voor bewakings- of beveiligingsopdrachten, ter vervanging van de inspecteurs van o.a. De Lijn. Hiertoe dient de openbare vervoersmaatschappij een beroep te doen op een interne bewakingsdienst.

3. Op private plaatsen :

Als enige uitzondering geldt de activiteit inzake het veiligheidstoezicht bij evenementen georganiseerd door de overheid. Deze opdracht kan worden uitgeoefend op alle plaatsen waar de overheid het evenement organiseert op het grondgebied van de organiserende of begunstigde gemeente.

III.3. Voorwaarden

De onder punt III.2 opgesomde afwijkingen zijn enkel mogelijk indien de organiserende gemeente voorafgaandelijk aan de uitoefening van de activiteiten door de gemeenschapswachten, met de begunstigde overheid (provincie, gemeente of openbare vervoersmaatschappij) een schriftelijke samenwerkingsovereenkomst afsluit.

In deze overeenkomst worden de modaliteiten geregeld voor het ter beschikking stellen van de gemeenschapswachten.

Hierna werd een voorbeeld van samenwerkingsovereenkomst met een begunstigde gemeente opgenomen, waarop gemeenten zich kunnen inspireren.

Samenwerkingsovereenkomst met een begunstigde gemeente (voorbeeld)

1. Algemeen

De Dienst Gemeenschapswachten van de organiserende gemeente kan zijn activiteiten uitoefenen op het grondgebied van de begunstigde gemeente, overeenkomstig de wet van 15 mei 2007 tot instelling van de functie van gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswachten en tot wijziging van artikel 119bis van de nieuwe gemeentewet.

Deze overeenkomst legt de afspraken vast tussen :

- de gemeente ..., hierna de organiserende gemeente genoemd,
 - en
 - de gemeente ..., hierna de begunstigde gemeente genoemd,
- die nodig zijn voor de goede samenwerking bij de inzet van de gemeenschapswachten.

2. Afspraken inzake de inzet van de gemeenschapswachten

Elke aanvraag voor de inzet van de gemeenschapswachten ten behoeve van de begunstigde gemeente wordt, door de contactpersoon binnen de begunstigde gemeente, gericht aan de leidinggevende van de dienst gemeenschapswachten.

De aanvraag omvat een precieze omschrijving van de gewenste opdracht :.....

De aanvraag tot inzet van gemeenschapswachten ten behoeve van de begunstigde gemeente, moet minstens weken vóór de uitvoering van de opdracht worden overgemaakt aan de leidinggevende van de dienst gemeenschapswachten, teneinde de dienst toe te laten zich te organiseren.

De aanvraag tot inzet van gemeenschapswachten ten behoeve van de begunstigde gemeente kan slechts ingewilligd worden, voor zover de gemeenschapswachten niet op hetzelfde moment belast zijn met andere taken ten behoeve van de organiserende gemeente.

3. Informatie-uitwisseling

De begunstigde gemeente verbindt er zich toe alle nuttige informatie te verschaffen aan de organiserende gemeente, die kan bijdragen tot een efficiënte inzet van de gemeenschapswachten.

4. Vergoeding

De begunstigde gemeente zal, na voorlegging van een onkostennota door de organiserende gemeente, de volgende onkosten vergoeden :

- de prestaties van de gemeenschapswachten (totaal aantal aangekochte PWA-cheques voor gepresteerde uren; vergoeding voor gepresteerde uren...) op het grondgebied van de begunstigde gemeente.
- verplaatsingskosten
- maaltijd- en drankkosten
-

5. De begunstigde gemeente neemt ook kennis van de samenwerkingsovereenkomst tussen de politiezone en de organiserende gemeente ... in het kader van de wet van 15 mei 2007; en verbindt er zich toe om de afspraken in deze overeenkomst na te leven.

IV. Bevoegdheden van de gemeenschapswachten.

IV.1. Algemene bevoegdheden :

Buiten uitdrukkelijk in de wet voorziene bevoegdheden, kunnen de gemeenschapswachten en de gemeenschapswachten-vaststellers geen andere handelingen stellen dan deze die voortvloeien uit de uitoefening van de rechten waarover elke burger beschikt.

Zij hebben geen politiebevoegdheden, noch bevoegdheden in het kader van de reglementering betreffende de private veiligheid. Zij dragen geen handboeien, wapens of verweermiddelen (zoals pepperspray).

De contactname met de bevolking gebeurt door middel van een hoffelijke dialoog. De gemeenschapswachten verzoeken de burgers om hun gedrag aan te passen of om een welbepaald reglement te respecteren.

Zij kunnen geen dwang of geweld gebruiken, behoudens de dwang bij de uitoefening van het recht waarover elke burger beschikt inzake voorlopige hechtenis (6).

In dit strikte kader moet een gemeenschapswacht die een persoon, die door hemzelf bij een misdaad of bij een wanbedrijf op heterdaad betrappt werd — net als iedere particulier — de feiten onverwijld aan een politieambtenaar meedelen.

Het betreft hier een recht en geen verplichting.

IV.2. Specifieke bevoegdheden :

De gemeenschapswacht beschikt, bij de uitoefening van bepaalde opdrachten, over specifieke bevoegdheden.

— In het kader van de vaststelling van inbreuken die aanleiding geven tot gemeentelijke administratieve sancties : de gemeenschapswacht-vaststeller kan de identiteitsdocumenten van de overtreders opvragen om zeker te zijn van de juiste identiteit van de betrokkene. Ingeval van weigering, blijft het gebruik van dwang uitgesloten. Alleen de leden van de politiediensten hebben de bevoegdheid om de voorlegging van de identiteitsdocumenten te eisen.

— In het kader van deze opdrachten van gemachtigd opzichter : de gemeenschapswacht kan het verkeer ophouden door gebruik te maken van een verkeersbord van het type C3.

Enkel bij de uitoefening van deze opdracht kan de gemeenschapswacht het verkeer regelen.

Juridische bescherming

Smaad en geweld toegebracht aan de Gemeenschapswachten vallen onder de artikelen 280 en volgende van het Strafwetboek.

Deze artikelen voorzien strengere straffen voor diegene die dergelijke handelingen zou hebben toegebracht aan een ministerieel ambtenaar, een agent die drager is van het openbaar gezag of van de openbare macht of aan enig ander persoon met een openbare hoedanigheid.

V. Uitoefeningsvoorwaarden.

V.1. Gewenste profiel

Het gewenste profiel van de gemeenschapswacht is gekenmerkt door :

- 1° respect voor medemensen;
- 2° burgerzin;

- 3° een incasseringsvermogen ten aanzien van agressief gedrag van derden en het vermogen om zich daarbij te beheersen;
- 4° respect voor plichten en procedures.

V.2. Uitoefeningsvoorwaarden voor de functie van gemeenschapswachter

Bij hun aanwerving en gedurende de gehele duur dat ze hun functie uitoefenen, moeten de gemeenschapswachters aan de volgende voorwaarden voldoen :

- 1° minstens 18 jaar oud zijn;
- 2° in dienst zijn van de gemeente);
- 3° niet veroordeeld geweest zijn, zelfs niet met uitstel tot een correctionele of een criminele straf bestaande uit een boete, een werkstraf of gevangenisstraf, behoudens veroordelingen wegens inbreuken op de wetgeving betreffende de politie over het wegverkeer;
- 4° geen feiten hebben gepleegd die, zelfs als ze niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een strafrechtelijke veroordeling, raken aan het vertrouwen in de betrokkene doordat ze in hoofde van de betrokkene een ernstige maatschappelijke tekortkoming uitmaken of een tegenindicatie voor het gewenste profiel van de gemeenschapswachter;

Het komt de burgemeester toe, discretionnair handelend, in alle redelijkheid aan dit artikel een correcte invulling te geven.

Volgende categorieën kunnen onder deze feiten begrepen worden :

- strafrechtelijke feiten die het voorwerp uitmaken van een strafrechtelijk onderzoek of een opsporingsonderzoek of een strafrechtsprocedure zonder dat er reeds een definitieve rechterlijke uitspraak is;
- strafrechtelijke feiten die onvoldoende zwaarwichtig worden beschouwd om er op strafrechtelijk vlak gevolgen aan te verbinden, maar die toch van aard zijn om te twijfelen aan het vertrouwen in de betrokkene om hem of haar als gemeenschapswachter aan te stellen;
- feiten van bestuurlijke politie, zoals bijvoorbeeld ordeverstoringen of hooliganisme;
- 5° onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie of van een andere staat voor zover zij sedert drie jaar hun wettige hoofdverblijfplaats hebben in België;
- 6° niet tegelijkertijd werkzaamheden uitoefenen van privédetective, een functie uitoefenen in het kader van de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, lid zijn van een politiedienst of een door de Koning bepaalde activiteit uitoefenen;
- 7° voldoen aan de voorwaarden inzake opleiding.

Elke gemeenschapswachter is houder van een bewijs van opleiding tot gemeenschapswachter. Het bewijs van opleiding tot gemeenschapswachter wordt uitgereikt nadat de betrokkene op regelmatige wijze een door de FOD Binnenlandse Zaken erkende opleiding heeft gevolgd;

Op verzoek van de Gemeente kan de opleidingsinstelling de opleiding afsluiten met een evaluatie;

Een lijst met de instellingen die deze opleidingen geven, is beschikbaar bij de Administratie.

Naast deze uitoefeningsvoorwaarden, bepaald door de wet van 15 mei 2007, kunnen ook andere voorwaarden van toepassing zijn op de Gemeenschapswachters op basis van de geldende regelgeving binnen de Gemeenschap / het Gewest waar betrokkene tewerkgesteld is (Voorbeeld de voorwaarden inzake de taalwetgeving.)

De Gemeenschappen en Gewesten kunnen bijkomende vereisten of modaliteiten opleggen inzake het arbeids- en sociaal statuut van deze beambten, voor zover deze niet bepaald worden in de wet van 15 mei 2007 en haar uitvoeringsbesluiten (Voorbeeld : bepaalde modaliteiten inzake de opleiding).

Overgangsmaatregelen voor het personeel dat reeds ter plaatse is :

- De gemeenschapswachters die reeds in functie zijn, hebben tot één jaar na de aanwijzing van een opleidingsinstelling, om aan de opleidingsvoorwaarden (7°) te voldoen.
- Indien een beambte die, op datum van de inwerkingtreding van de wet, al preventieopdrachten (7) uitvoerde, niet voldoet aan de voorwaarden 3 en 4, kan hij toch aangeworven worden als Gemeenschapswachter, indien de feiten en eventuele veroordelingen dateren van vóór 1 januari 2007.

V.3. Specifieke uitoefeningsvoorwaarden voor de functie van gemeenschapswachter-vaststeller (8).

Naast deze 7 voorwaarden zal de gemeenschapswachter-vaststeller aan de volgende voorwaarden moeten voldoen :

- 1° de Belgische nationaliteit hebben;
- 2° gemeenteambtenaar zijn (aangeworven zijn dmv een arbeidscontract)
- 3° beschikken over een getuigschrift van het hoger secundair onderwijs, ofwel van een getuigschrift van het lager secundair onderwijs en een ervaring van 5 jaar ten dienste van een gemeente;
- 4° voldoen aan de opleidingsvoorwaarden inzake gemeentelijke administratieve sancties gegeven door de Politiecholen.

De voorwaarden 2 en 3 zijn niet van toepassing op de gemeenschapswachter-vaststellers die enkel inbreuken vaststellen op de gemeentelijke retributiereglementering.

V.4. Rol van de korpschef bij de aanwerving

De gemeenschapswachters mogen slechts worden aangeworven na advies van de korpschef van de lokale politie bevoegd voor de politiezone waartoe de gemeente behoort. Voor het formuleren van zijn advies houdt de korpschef in het bijzonder rekening met de elementen die betrekking hebben op de vereisten van de functie van gemeenschapswachter zoals hierboven vermeld in de punten V.2 en V.3 (met uitzondering van de voorwaarden inzake opleiding).

De korpschef steunt zijn bevindingen op inlichtingen van bestuurlijke en gerechtelijke politie, waarvan hij kennis heeft. Het gaat dus niet over het uitvoeren van specifieke onderzoeken.

Loutere inlichtingen over het school-, beroeps- of familiaal verleden of het privé-leven van de betrokkene, voor zover ze geen repercussies van gerechtelijke of bestuurlijke politie hebben gehad, kunnen bij de beoordeling derhalve niet in aanmerking worden genomen.

VI. Uniform en identificatiekaart.

VI.1. Uniform (9)

De gemeenschapswachters hebben een voorbeeldfunctie.

De gemeenschapswachten dienen er in alle omstandigheden voor te zorgen dat zij zowel door de bevolking als door hun collega's als dusdanig kunnen worden herkend. Ze dragen daarom ten allen tijde een duidelijk zichtbare uniforme werkkleding, voorzien van een eenvormig en herkenbaar embleem.

Gemeenschapswachten kunnen dus niet ingezet worden in burger tijdens de uitoefening van hun opdrachten.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat er een zichtbaar onderscheid gemaakt moet worden tussen de functie van « Gemeenschapswacht » en « Gemeenschapswacht-vaststeller », en dit door middel van een band met term « Vaststeller » op rechtermouw van vest/hemd/polo/t-shirt.

De kledij, het haar en het voorkomen van de gemeenschapswachten dienen bij de uitoefening van hun activiteiten verzorgd, niet-provocerend en niet-exentriek te zijn.

De gemeenschapswachten dienen ook bijzondere aandacht te besteden aan de netheid en het onderhoud van hun uniform en de bijkomende uitrusting.

Zij behoeden zich ervoor burgerkledij en beroepskledij of attributen te mengen.

Het uniform bestaat uit de volgende onderdelen :

1. Een paarse vest (winter-, tussenseizoen-, zomer-) met 2 reflecterende banden op de onderste helft; een transparante houder voor de identificatiekaart;

Het embleem zal in wit aangebracht worden op de rug en de rechtervoorzijde van de vest.

2. Een paarse fleece-trui

Het embleem zal in wit aangebracht worden op de rechtervoorzijde.

3. Een wit hemd, t-shirt of polo

Het embleem zal in paars aangebracht worden op de rechtervoorzijde.

4. Een zwarte of donkergrijze lange broek.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat het gaat om een lange broek.

Hoewel het niet expliciet verboden is in de wet, is het niet opportuun om in de zomerperiode gekleed te gaan in een bermuda of short.

5. Zwarte of grijze schoenen

Hoewel het niet geëxpliciteerd staat in de wet, dragen de gemeenschapswachten ook best vast schoeisel. Het is dus niet opportuun om sandalen, pantoffels, slippers of enig ander open schoeisel te dragen.

6. Een paarse pet.

Het embleem zal in wit aangebracht worden op de voorzijde van de pet.

Bijkomende uitrusting :

Indien de gemeenschapswachten worden ingezet voor het uitoefenen van de opdrachten van gemachtigd opzichter, dienen zij nog over een bijkomende uitrusting te beschikken, met name :

— Een fluovest met 2 reflecterende banden op de onderste helft.

— Armband, conform de richtlijnen van het koninklijk besluit van 1 december 1975.

— Verkeersbord C3 conform de richtlijnen van het koninklijk besluit van 1 december 1975.

De gemeente zal er op toezien dat de uitrusting van deze beambten niet ingaat tegen de bedoeling van de wetgever : een duidelijk onderscheid maken tussen de Gemeenschapswachten en de andere gereglementeerde toezichtsfuncties (politie en private veiligheid).

VI.2. Identificatiekaart

Voor het verzekeren van hun legitimatie zijn de gemeenschapswachten verplicht om zichtbaar een identificatiekaart te dragen.

Deze identificatiekaart wordt uitgereikt door de burgemeester van de organiserende gemeente.

De kaart is geldig voor een periode van vijf jaar, te rekenen vanaf de datum van uitreiking.

Deze identificatiekaart heeft twee doelstellingen :

— door middel van deze kaart kan betrokkene aantonen dat hij voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor het uitoefenen van de functie van gemeenschapswacht of gemeenschapswacht-vaststeller.

— de burger die zich benadeeld voelt door het optreden van een gemeenschapswacht of gemeenschapswacht-vaststeller, kan de beambte aan de hand van de identificatiekaart identificeren en zodoende zijn klachtrecht uitoefenen.

De elementen die verplicht op de identificatiekaart moeten worden opgenomen zijn :

— de naam, voornaam en foto van de houder;

— de naam van de organiserende gemeente;

— al naargelang het geval : de functie van gemeenschapswacht of van gemeenschapswacht-vaststeller

— de vervaldatum van de kaart

Hierna werd een model van de identificatiekaart van de gemeenschapswachten en de gemeenschapswachten-vaststellers opgenomen, waarop gemeenten zich kunnen inspireren voor het aanmaken van hun identificatiekaarten :

Gemeente	
<i>Gemeenschapswacht</i> <i>Gemeenschapswacht – vaststeller</i>	
<div style="border: 1px solid black; width: 80px; height: 80px; margin: 0 auto;"></div>	Naam : Voornaam : Vervaldatum kaart :
Handtekening Burgemeester	Handtekening Gemeentesecretaris
Gemeente stempel	

Een officieel model van identificatiekaart voor vaststellende ambtenaren bestaat reeds, en werd in bijlage gevoegd bij het Koninklijk Besluit van 5 december 2004 houdende de vaststelling van de minimumvoorwaarden waaraan de gemeenteambtenaren moeten voldoen, zoals bepaald in artikel 119*bis*, § 6, tweede lid, 1° van de nieuwe gemeentewet.

B. De Dienst Gemeenschapswachten.

I. Oprichting van de dienst gemeenschapswachten.

Een gemeente is verplicht om een dienst gemeenschapswachten in te stellen vanaf het moment dat zij beslist om beambten aan te werven die één of meerdere activiteiten zoals bepaald door de wet van 15 mei 2007 zullen uitoefenen.

De gemeente die dit type beambten al in dienst heeft, had tot 9 januari 2009 de tijd om deze dienst op te richten.

De organiserende gemeente stelt een dienst van gemeenschapswachten in, nadat hiertoe beslist is in de gemeenteraad.

Deze beslissing van de Gemeenteraad bevat minimum de volgende elementen :

- de oprichting van de dienst;
- de omschrijving van haar taken;
- de naam van het diensthoofd van de gemeenschapswachten;
- de wijze waarop burgers klacht kunnen indienen aangaande de Dienst Gemeenschapswachten bij de organiserende gemeente.

De gemeente maakt het gemeenteraadsbesluit tot oprichting van de Dienst Gemeenschapswachten over aan de Minister van Binnenlandse Zaken binnen de drie maanden nadat het besluit werd genomen.

Een model van beslissing van de gemeenteraad is beschikbaar bij de Administratie.

De gemeente stelt een reglement van inwendige orde op waarin zij de deontologische regels vastlegt waaraan de gemeenschapswachten en de gemeenschapswachten-vaststellers moeten voldoen en de uitoefeningregels van hun activiteiten nader worden bepaald. Dit reglement van inwendige orde wordt overhandigd aan de gemeenschapswacht en de gemeenschapswacht-vaststeller voorafgaand aan hun indiensttreding.

II. Relatie van de dienst gemeenschapswachten met de politie.

Er moet een concrete samenwerking worden aangemoedigd tussen de gemeenschapswachten en de lokale politie.

Deze samenwerking bestaat hoofdzakelijk uit een complementariteit van taken en met name een effectieve uitwisseling van geactualiseerde informatie.

De filosofie van de wetgeving bestaat in het maken van een duidelijk onderscheid tussen de functies van de gemeenschapswachten en die van andere veiligheidsberoepen. Bijgevolg is het plaatsen van de Dienst Gemeenschapswachten onder toezicht van de politie uitgesloten. De operationele leiding blijft de volledige bevoegdheid van de gemeente.

Wat het terreinwerk betreft, wordt het samen deelnemen aan specifieke acties toegelaten, maar de oprichting van gemengde patrouilles waarbij de opdrachten van de gemeenschapswachten en van de politieambtenaren met elkaar verward kunnen worden, moeten worden vermeden.

De afspraken met de politiediensten zijn vastgelegd in een overeenkomst.

Deze overeenkomst vermeldt de naam van de contactpersoon bij de politie en de frequentie van de vergaderingen tussen deze contactpersoon en het diensthoofd van de gemeenschapswachten.

Deze overeenkomst beschrijft tevens uitvoerig het type informatie dat regelmatig uitgewisseld moet worden. De politie kan zich er bijvoorbeeld toe verbinden om een lijst van de plaatsen waar de aanwezigheid van de gemeenschapswachten wenselijk zou kunnen zijn of een geactualiseerd en gedetailleerd beeld van de prioritaire criminaliteitsfenomenen in de entiteit, over te maken. Op basis van deze informatie kan de hiërarchische verantwoordelijke van de gemeenschapswachten de activiteiten van de beambten aanpassen in de zin van acties

en de afgelegde rondes. Op dezelfde wijze kan het terreinwerk uitgevoerd door deze beambten informatie opleveren die de politie zou kunnen interesseren.

Een model van overeenkomst is beschikbaar bij de Administratie.

III. Het diensthoofd van de gemeenschapswachten.

III.1. Rol van het diensthoofd.

Het diensthoofd van de gemeenschapswachten is belast met de operationele leiding van alle gemeenschapswachten van de gemeente.

Hij stelt de planning op van deze beambten en ziet toe op de kwaliteit van hun werk.

De operationele leiding van de gemeenschapswachten kan niet worden gedelegeerd aan de partners van de dienst; of het nu gaat over de politie of een openbare vervoersmaatschappij.

Hij is tevens belast met het tot stand brengen van banden met de partners van de dienst gemeenschapswachten, en met het doorgeven van informatie tussen deze partners en de beambten op het terrein.

Tenslotte is het Diensthoofd van de gemeenschapswachten de contactpersoon in dit dossier voor de FOD Binnenlandse Zaken.

III.2. Uitoefeningsvoorwaarden van het diensthoofd van de gemeenschapswachten

Bij zijn aanwerving en gedurende de gehele duur dat hij zijn functie uitoefent, moet het diensthoofd van de gemeenschapswachten voldoen aan de voorwaarden die overeenkomen met die van de gemeenschapswachten :

- 1° minstens 18 jaar oud zijn;
- 2° niet veroordeeld geweest zijn, zelfs niet met uitstel tot een correctionele of een criminele straf bestaande uit een boete, een werkstraf of gevangenisstraf, behoudens veroordelingen wegens inbreuken op de wetgeving betreffende de politie over het wegverkeer;
- 3° geen feiten hebben gepleegd die, zelfs als ze niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een strafrechtelijke veroordeling, raken aan het vertrouwen in de betrokkene doordat ze in hoofde van de betrokkene een ernstige maatschappelijke tekortkoming uitmaken;

Het komt de burgemeester toe, discretionair handelend, in alle redelijkheid aan dit artikel een correcte invulling te geven.

Volgende categorieën kunnen onder deze feiten begrepen worden :

- strafrechtelijke feiten die het voorwerp uitmaken van een strafrechtelijk onderzoek of een opsporingsonderzoek of een strafrechtsprocedure zonder dat er reeds een definitieve rechterlijke uitspraak is;
- strafrechtelijke feiten die onvoldoende zwaarwichtig worden beschouwd om er op strafrechtelijk vlak gevolgen aan te verbinden, maar die toch van aard zijn om te twijfelen aan het vertrouwen in de betrokkene om hem of haar als diensthoofd van de gemeenschapswachten aan te stellen;
- feiten van bestuurlijke politie, zoals bijvoorbeeld ordeverstoringen of hooliganisme;
- 4° onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie of van een andere staat voor zover zij sedert drie jaar hun wettige hoofdverblijfplaats hebben in België;
- 5° niet tegelijkertijd werkzaamheden uitoefenen van privédetective, een functie uitoefenen in het kader van de wet van 10 april 1990 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, lid zijn van een politiedienst;

Zoals dat het geval is voor de gemeenschapswachten, is de korpschef bij deze aanwerving belast met het voorafgaandelijk verstrekken van advies aan de burgemeester. (zie pagina 14)

Opmerkingen :

Er bestaat geen wettelijke tegenindicatie voor het cumuleren van de functies van diensthoofd van de gemeenschapswachten, sanctionerend ambtenaar of preventieambtenaar. De burgemeesters en schepenen mogen daarentegen niet worden beschouwd als gemeentepersoneel.

Tenslotte vermeldt de wet geen bijzondere voorwaarde met betrekking tot het studieniveau van het diensthoofd gemeenschapswachten. Er is wel enige voorkennis inzake management vereist.

C. Controle

I. De politie

De leden van de lokale en federale politiediensten kunnen ten allen tijde toezicht houden op de toepassing van de wet, haar uitvoeringsbesluiten en het reglement van inwendige orde door de gemeenschapswachten en de gemeenten.

Elementen waarop de politie toezicht kan doen zijn bijvoorbeeld :

- Is de gemeenschapswacht correct in uniform bij de uitoefening van zijn taken?
- Draagt de gemeenschapswacht zijn identificatiekaart op zichtbare wijze?
- Oefent de gemeenschapswacht zijn taken uit met respect voor de burgers, met respect voor de plichten en procedures...?
- Overschrijdt de gemeenschapswacht zijn bevoegdheden niet tijdens het uitoefenen van zijn opdrachten?
- ...

Indien de politiediensten onregelmatigheden vaststellen, o.a. met betrekking tot bovengenoemde punten, brengen zij hiervan verslag uit bij de burgemeester van de organiserende gemeente.

Hierbij dient evenwel opgemerkt te worden dat voornoemd toezicht op de toepassing van de wet, haar uitvoeringsbesluiten en het reglement van inwendige orde niet gelijkgesteld wordt met de controle over gemeentepersoneel of de controle over een gemeentelijke of stedelijke dienst.

Voorneemd toezicht op de toepassing van de wet, haar uitvoeringsbesluiten en het reglement van inwendige orde wordt evenmin gelijkgesteld met een personeelsevaluatie van de gemeenschapswachten.

De personeelsevaluatie van de gemeenschapswachten is en blijft een opdracht van de leidinggevende van de Dienst « Gemeenschapswachten ».

II. De ambtenaren van de FOD Binnenlandse Zaken

De ambtenaren van de FOD Binnenlandse Zaken kunnen ten allen tijde toezicht houden op de toepassing van de wet en haar uitvoeringsbesluiten door de gemeenschapswachten en de gemeenten.

Deze ambtenaren kunnen bijvoorbeeld vaststellingen doen die in strijd zijn met de vigerende regelgeving, tijdens terreinbezoeken...

Elementen waarop de ambtenaar toezicht kan doen zijn bijvoorbeeld :

- Is de gemeenschapswacht correct in uniform bij de uitoefening van zijn functie?
- Draagt de gemeenschapswacht zijn identificatiekaart op zichtbare wijze?
- Oefent de gemeenschapswacht zijn taken uit met respect voor de burgers, met respect voor de plichten en procedures...?
- Overschrijdt de gemeenschapswacht zijn bevoegdheden niet tijdens het uitoefenen van zijn opdrachten?
- ...

Indien deze ambtenaren onregelmatigheden vaststellen, o.a. met betrekking tot bovengenoemde punten, brengen zij hiervan verslag uit bij de burgemeester van de organiserende gemeente en de Minister van Binnenlandse Zaken.

Hierbij dient evenwel opgemerkt te worden dat voornoemd toezicht op de toepassing van de wet, haar uitvoeringsbesluiten en het reglement van inwendige orde niet gelijkgesteld wordt met een personeelsevaluatie van de gemeenschapswachten.

De personeelsevaluatie van de gemeenschapswachten is en blijft een opdracht van de leidinggevende van de Dienst « Gemeenschapswachten ».

III. Disciplinaire maatregelen.

Aangezien de gemeenschapswachten deel uitmaken van het personeelskorps in dienst van de gemeenten, gebeurt de controle en de coördinatie over de opdrachten van de gemeenschapswachten door de lokale overheid.

Het is de lokale overheid die dan ook verantwoordelijk is voor de handelingen die de gemeenschapswachten stellen tijdens de uitoefening van hun functies.

De lokale overheid dient er op toe te zien dat de gemeenschapswachten hun opdrachten uitvoeren met inachtneming van de bepalingen in de wet, de uitvoeringsbesluiten en het reglement van inwendige orde.

Indien een gemeenschapswacht of gemeenschapswacht-vaststeller zijn bevoegdheden te buiten treedt, is het dan ook de burgemeester die de definitieve beslissing neemt met betrekking tot de toe te passen sanctie : vb : het tijdelijk of definitief intrekken van de identificatiekaart, of in extreme gevallen het ontzetten uit de functie.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
Mevr. A. TURTELBOOM

Nota's

(1) Met « organiserende gemeente » wordt bedoeld : de gemeente die reeds gemeenschapswachten in dienst heeft, of die gemeenschapswachten wenst aan te werven.

(2) Met « begunstigde gemeente » wordt bedoeld : een gemeente, andere dan de organiserende gemeente, die tot dezelfde politiezone behoort als deze.

(3) Art. 11, § 3 van de wet van 10 april 1990 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid.

(4) Een retributie is een vergoeding die betaald moet worden voor een door de overheid geleverde dienst aan een particulier.

(5) Muylle K., Serlippens A.; Handboek Openbare Orde; Onderzoek in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken; december 1996; p.36.

(6) Artikel 1, 3°, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

(7) Zoals bedoeld in artikel 3, § 1, 1°, 2°, 3° of 5° van de wet van 15 mei 2007.

(8) Op basis van het Koninklijk Besluit van 5 december 2004 houdende vaststelling van de minimumvoorwaarden waaraan de gemeenteamttenaren moeten voldoen, zoals bepaald in artikel 119bis, § 6, tweede lid, 1° van de nieuwe gemeentewet

(9) Ministerieel Besluit van 7 december 2008 betreffende de werkkleding en het embleem van de « gemeenschapswachten ».

Bijlage

Onderstaande synoptische tabel bevat een niet-limitatieve lijst van welke taken door de gemeenschapswachten kunnen worden uitgeoefend binnen het door de regelgeving voorziene kader.

Opdracht	Wat kan ?	Wat kan niet?
• Algemeen mbt de uitvoering van het takenpakket van de gemeenschapswacht	• Inzetten voor de uitvoering van de taken, enkel indien de gemeenschapswacht de reglementaire, zichtbare, herkenbare werkkledij draagt.	• Uitvoeren van acties in burger.
	• Uitvoeren van acties en taken op de openbare weg en openbare plaatsen	• Uitvoeren van acties en taken op parkings van ziekenhuizen, musea; in winkelgalerijen...
• Sensibiliseren van het publiek tegen diefstal van/uit auto's :	• Sensibiliseren van bestuurders om hun voertuigen slotvast achter te laten, om geen waardevolle voorwerpen zichtbaar achter te laten in het voertuig — op openbare, niet-betalende parkings.	• Sensibilisering van autobestuurders op parkings van ziekenhuizen, grootwarenhuizen...
	• Visueel nagaan of de voertuigen afgesloten zijn, of er waardevolle goederen werden achtergelaten, of de ramen werden gesloten...	• Systematisch controleren van de voertuigen op hun slotvastheid door aan de deurklinken te voelen.
• Sensibiliseren van het publiek tegen gauwdiefstal	• Sensibiliseren van de bevolking op markten, in winkelstraten.	
• Sensibiliseren tegen fietsdiefstal	• Sensibiliseren van het publiek om hun gestalde fiets slotvast achter te laten	
	• Participatie aan fietsgraveeracties	

Opdracht	Wat kan ?	Wat kan niet?
	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve aanwezigheid op openbare, niet-betalende plaatsen waar fietsen gestald worden (cfr. omgeving stations, bibliotheken, zwembad, ...) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Sensibilisering tegen winkeldiefstal 	<ul style="list-style-type: none"> • Sensibiliseren van winkeliers inzake organisatorische maatregelen, via info-avonden, folders, affiches... 	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve aanwezigheid in de winkels om winkeldiefstal te voorkomen of om winkeldieven te betrappen.
<ul style="list-style-type: none"> • Sensibilisering tegen inbraak 	<ul style="list-style-type: none"> • Sensibiliseren van burgers aangaande organisatorische maatregelen via info-avonden, info-standen, folders, affiches... 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgebreid technopreventief advies aan huis aan particulieren of voor handelszaken voor winkeliers.
	<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve aanwezigheid in de buurt / wijk, en mbt afwezigheidstoezicht regelmatig langs de betrokken woningen 	<ul style="list-style-type: none"> • In het kader van afwezigheidstoezicht, het systematisch maken van een rondgang van de woning om te controleren of ramen en deuren goed afgesloten werden, of om na te gaan of er geen sporen van inbraak zijn.
	<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren van verdachte situaties aan de bevoegde diensten. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Preventieve aanwezigheid op de openbare weg, openbare, niet-betalende plaatsen 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van sociale controle door garanderen van zichtbare, geruimtelijke aanwezigheid, waarbij sensibiliserend, informatief en doorverwijzend wordt opgetreden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van gezamenlijke patrouilles met politie.
	<ul style="list-style-type: none"> • Informatief optreden tov gemeentelijke diensten, door het signaleren van vastgestelde euvels in het straatbeeld 	
<ul style="list-style-type: none"> • Informeren van bestuurders over het hinderlijk of gevaarlijk karakter van het verkeerd parkeren, en sensibilisering mbt de wegcode 	<ul style="list-style-type: none"> • Sensibiliseren van autobestuurders mbt de verkeersregels 	<ul style="list-style-type: none"> • Autobestuurders tot de orde roepen; gebruik van dwang; het verkeer regelen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Sensibiliseren van vb. jongeren mbt de verkeersregels tijdens een verkeerspark. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Optreden als gemachtigd opzichter 	<ul style="list-style-type: none"> • Optreden als gemachtigd opzichter, voor het helpen oversteken van kinderen, scholieren, gehandicapten, ouderen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verkeersbegeleiding van vb. een folkloristische stoet, een groep ruiters, groepen kinderen, fietsers. Inzetten van gemeenschapswachten als signaalgever tijdens vb. wielervedstrijden...
<ul style="list-style-type: none"> • Uitoefenen van veiligheidstoezicht op (het gedrag van) personen tijdens evenementen 	<ul style="list-style-type: none"> • Op alle plaatsen op het grondgebied van gemeente indien het evenement georganiseerd of mede georganiseerd wordt door de overheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet indien het evenement enkel georganiseerd wordt door private organisatoren.
<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellingsbevoegdheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen van inbreuken op de GAS-reglementering (artikel 119 Nieuwe Gemeentewet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen van inbreuken op de gemeentelijke belastingreglementering
	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen van inbreuken op de gemeentelijke retributiereglementering op de openbare weg en openbare plaatsen 	

SERVICE PUBLIC FEDERAL INTERIEUR

[C - 2010/00208]

PREV 32. — Circulaire explicative relative à la fonction de gardien de la paix et à la création du service des gardiens de la paix

A Mesdames et Messieurs les Gouverneurs,

A Mesdames et Messieurs les Bourgmestres

Référence : PREV 32 — Annexe : 0

Public cible : Mesdames et Messieurs les Bourgmestres des Villes et Communes employant ou souhaitant employer du personnel relevant de la législation sur les gardiens de la paix.

Objectif : Détailler et contextualiser la législation relative aux gardiens de la paix afin de soutenir les Villes et Communes dans la mise en place de leur service des gardiens de la paix.